

Biblioteka
BESKRAJNI SVET FANTASTIKE

Urednik
Borislav Pantić

Naslov originala

Muriel Barbery

La vie des elfes

Copyright © 2015 by Éditions Gallimard

Copyright © 2016 za srpsko izdanje Čarobna knjiga

Avec le soutien du

www.centrenationaldulivre.fr

ISBN 978-86-7702-509-0

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, prešampavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2016.

Mjurijel Barberi

*ŽIVOT
VILENJAKA*

Prevela s francuskog
Melita Logo Milutinović

**Čarobna
knjiga**

Sebastijanu

Artiju, Eleni, Migelu, Pjeru i Simoni

၁

ROĐENJA

Malena iz španskih zemalja

Malena je većinu slobodnog vremena provodila u krošnjama. Kad drugi nisu znali gde da je nađu, odlazili su do drveća, najpre do velike bukve nad nadstrešnicom na severnoj strani kuće, gde je volela da sanjari posmatrajući kretanje na majuru, potom do stare lipa u župnikovoj bašti, iza hladnjikavog kamenog zidića, i najzad, najčešće zimi, do hrastova u dubodolini na zapadnom kraju susednog polja, na ulegnutom tlu gde su bila posađena tri primerka od kojih nije bilo lepših u čitavoj okolini. Malena se gnezdila na drveću kad god je mogla da ukrade vreme od seoskog života sačinjenog od učenja, obedovanja i bogoslužjenja, a katkad je pozivala u goste i neke drugare, koje su oduševljavale lake terasice kakve je gore postavila, pa su tamo svi zajedno provodili bajne dane u čavrljanju i smehu.

Jedne večeri, dok se dubodolina punila senama, malena je sedela na niskoj grani središnjeg hrasta, i mada je znala da će neko doći po nju da je odvede u toplo, rešila je da preseče preko livade i pozdravi komšijine ovce. Krenula je kroz izmaglicu što se spuštala. U krugu koji se prostirao od potpornih zidova majura njenog oca do međe Marseloovog poseda poznavala je svaki bokor trave; mogla je da zažmuri i da se upravlja prema izbočinama na zemlji, rogozu kraj potoka, kamenju na stazama i nagibu blagih padina, kao prema

zvezdama; međutim, iz sasvim određenog razloga, širom je otvorila oči. Neko je koračao kroz izmaglicu, udaljen jedva nekoliko centimetara, i njegovo prisustvo neobično joj je stezalo srce, kao da se taj organ povlačio u sebe, proizvodeći u njoj čudnovate prizore – ugledala je belog konja na zlatastosmeđem šumskom tlu i stazu popločanu crnim kamenjem što je blistalo pod visokim drvećem.

Treba objasniti kakvo je dete ona bila u vreme tog izuzetnog događaja. Šestoro odraslih koji su živeli na majuru – otac, majka, dve baba-tetke i dve dalje tetke – obožavali su je. U njoj je bilo neke čari što nije ličila na onu kakva se sreće kod dece čiji su prvi časovi protekli u blagosti, na onu ljupkost rođenu iz valjane mešavine neznanja i sreće – ne, nju je pre obavijao neki oreol duginih boja što se video kad se pomerala, a umovi koje su izgradili pašnjaci i šume poredili su ga s titranjem velikih stabala. Samo je najstarija tetkica, usled povećane sklonosti ka onome neobjašnjivom, u sebi mislila kako u malenoj ima neke mađije, ali niko nije sporio da se ona kreće na način neuobičajen za tako malu decu, hvatajući pri tom delić nevidljivosti i treperenja vazduha, poput vilinih konjica ili trski na vetru. Što se ostalog tiče, bila je crnokosa, veoma živahna, pomalo mršava ali vrlo graciozna; oči su joj bile poput dva svetlucava opsidijana; koža zagasita, skoro garava; imala je rumen krug na vrhu jagodica, pomalo nalik slovenskim; i najзад, jasno ocrtane usne boje sveže krvi. Divota. A tek karakter! Povazan je trčala poljima, bacala se na travu i posmatrala preširoko nebo, gazila potok bosa, čak i zimi, da bi osetila svežinu ili ujed, i, ozbiljna kao kakav biskup, pripovedala svima o velikim i malim poduhvatima tokom svojih izbjivanja iz kuće. Uz to, nosila je u sebi neku blagu tugu, poput duša čija oštroumnost nadilazi opažanje, pa po nekoliko znakova što se javljaju svuda, čak i u zaštićenoj, iako vrlo siromašnoj oblasti u kakvoj je malena odrastala, već predosećaju velike svetske nesreće.

Tako je ona svojim mladim, usplamtelim i skrivenim granama, u izmaglici u pet sati, osetila kraj sebe prisustvo nekog nevidljivog bića, za koje je znala, pouzdanije nego župnik što propoveda da Gospod Bog postoji, da je prijateljsko i u isti mah natprirodno. I nije se uplašila. Naprotiv, skrenula je u pravcu kojeg se ono držalo a ona ga netom odabrala, dakle, ka ovcama.

Nešto ju je uhvatilo za ruku. Kao da se neka šaketina obavila mekim i mlakim klupkom i napravila nežnu hvataljku u kojoj se njena šaka izgubila, ali nijedan čovek nije mogao imati takav stisak ruke, na kojoj su se udubine i izbočine dlana pod svilenkastim jastučetom na dodir činile poput džinovskog veprovog papka. Utom su skrenuli levo, gotovo pod pravim uglom, i ona je shvatila da zaobilaze ovce i Marseloov majur i upućuju se ka šumarku. Tamo se nalazio parlog, koji se, zarastao u lepu gustu i vlažnu travu, peo blagom padinom i spajao zavojitim prevojem s brežuljkom, da bi se onda skotrljao u ljupku šumu topola zastrtu tepihom od jagoda i zimzelena, gde je doskora svakoj porodici bilo dozvoljeno da sakuplja drva, pa ih je tu po prvom snegu rezala na oblice; avaj, to je vreme prohujalo, ali danas se neće pričati o njemu, zbog žala ili zaborava, a i zbog toga što u ovom času malena juri u susret svojoj sudbini čvrsto stežući džinovski veprov papak. To veće spuštalo se jedne nezapamćeno blage jeseni. Jabuke i kruške još nisu bile ostavljene da se smežuraju na drvenim rešetima u ostavama, pa su po čitav dan kao kiša padali insekti opijeni dobrim rodnom u voćnjacima. Sem toga, u vazduhu su se osećali nekakva tromost, neki lenj uzdah, spokojno ubeđenje da se stvari nikad neće okončati, i ljudi su, mada su radili kao i obično, bez predaha i bez jadikovanja, potajno uživali u toj beskrajnoj jeseni koja im je poručivala da ne zaborave da vole.

Ali evo gde se malena upućuje ka proplanku u šumi na istočnoj strani, i opet se dešava nešto neočekivano. Počinje da pada sneg.

Najednom počinje da pada sneg, i to ne u onim sitnim stidljivim pahuljicama što se ćebaju u sivilu i jedva da se kobajagi talože na tlu – ne, počinje da pada sneg u gustim pahuljama krupnim poput pupoljaka magnolije, što se drže zajedno kako bi stvorile neproziran zastor. Oko šest sati svi su u selu ostali zatečeni; otac, koji je cepao drva u običnoj košulji od cviliha, Marselo, koji je kraj rita istrčavao čopor lovačkih pasa, Žaneta, koja je mesila pogaču, i drugi što su se, koncem te jeseni nalik snu o izgubljenoj sreći, bavili koječime, vrzmali se oko kože, brašna i sena; da, svi su se našli u čudu, i sad su navlačili reze na vratima staja, uterivali ovce i pse i spremali se za ono što gotovo jednako prija kao lep jesenji zamor: prva posela uz vatru dok napolju veje kao ludo.

Spremali su se i razmišljali.

Oni što su ga pamtili, razmišljali su o kraju jednog jesenjeg dana, beše tome deset godina, kad je sneg iznebuha pao kao da se celo nebo odjednom izmrvalo u besprekorno belu strugotinu. A posebno su razmišljali o majuru gde živi malena, jer se upravo otkrilo da je tamo nema, pa je njen otac natukao krznenu kapu i obukao lovačku jaknu što je smrdela na naftalin na kilometar.

– Nemoj da bi došli da nam je uzmu – promrmljao je pre nego što je nestao u noći.

Pokucao je na vrata seoskih kuća u kojima je mogao pronaći druge ratare, majstora sarača i sedlara, predsednika opštine (ujedno šefa putara), šumara i još nekolicinu. Svuda je imao da kaže samo jedno: *Nema malecke*, a onda je odlazio do sledećih vrata, dok je iza njega čovek vičući tražio lovačku jaknu ili debeli ćurak, opremao se i zaranjao u oluju u pravcu sledeće kuće. Tako su se njih petnaestorica okupili kod Marseloa, čija je žena već spremila tiganj slanine i vrčić kivanog vina. Sve su to počistili za deset minuta ispresecanih borbenim zapovestima, ne mnogo različitim od onih što su izdavana kad se jutrom išlo u lov, izuzev što staze divljih svinja

nisu predstavljale zagonetku, dok je malena bila nepredvidljivija od đavolka. Otac je naprosto, poput svih ostalih, imao svoje viđenje stvari, budući da se u slučajnosti ne veruje u tim krajevima gde Gospod Bog i legenda žive u slozi, a ljudi ih sumnjiče da izvode ujdurme na kakve je gradski živalj odavno zaboravio. Vidite, kod nas se u pomoć brodolomnicima retko poziva razum, već pre oči, noge, predosećaj i upornost, pa se tako postupilo i te večeri, pošto su se svi sećali jedne slične noći, samo deset godina ranije, kad su se peli planinskim prevojem u potrazi za nekim čiji su tragovi vodili pravo do proplanak u šumi na istočnoj strani. A otac se iznad svega plašio da će momci, kad stignu tamo, moći samo da se izbeče, prekrste i odmahnu glavom, baš kao što behu učinili tada, kad su tragovi naglo nestali u sredini kruga, a oni ostali da posmatraju sneg gladak poput kože novorođenčeta i netaknuto i nemo mesto kuda niko, kako su se svi lovci mogli zakleti, već dva dana ne beše prošao.

Pustimo ih da se penju kroz mećavu.

A malena je stigla na proplanak. Pada sneg. Nije joj hladno. Onaj što ju je doveo nešto joj govori. Sad je to velik i lep beli konj, čija se koža puši u sumraku i širi svetlu izmaglicu na sve četiri strane sveta – ka zapadu, gde se plávi Morvan, ka istoku, gde je žetva obavljena bez kapi kiše, ka severu, gde se prostire ravnica, i ka jugu, gde se ljudi tegobno uspinju, sneg im je do pola butina a srce spihtijano od zebnje. Da, velik i lep beli konj s rukama i nogama, a i zapapcima, što nije ni konj, ni čovek, ni vepar, nego spoj sva tri, ali bez sastavnih delova – jer konjska glava na trenutke postaje ljudska, dok se istovremeno telo izdužuje i kiti kopitima što se sužavaju u noge divljeg praseta pa rastu dok ne postanu veprovske, i tako unedogled, a malena, predana mislima, posmatra taj ples priroda koje se dozivaju i mešaju ucrtavajući korake znanja i vere. Konj joj

tiho zbori, a izmaglica se preobražava. I ona vidi. Ne razume šta joj se govori, ali vidi jedno snežno veče poput tog, u istom selu gde je njen majur, i na kućnom tremu belo obličje spuštено na belinu snega. To je obličje ona sama.

Nema duše koja se toga ne seti kad sretne tu malenu, treperavu poput pileta, i oseti sve do ramena i srca kako u njoj bije čisti život. Kad je, pošavši da zatvori kokoši, tetkica Anđela pronašla siroticu, ona je k njoj upravila svoje lišce boje ćilibara, koje su progutale crne oči tako očigledno ljudske da se Anđela ukopala u mestu, podignute noge, pa se sabrala, povikala: *Dete u mraku!*, i u naručju odnela unutra malenu, koju su pahulje poštedele iako je sneg i dalje padao bez milosti. Nešto kasnije te noći, tetkica je, nema sumnje, izjavila: *Učinilo mi se kô da mi Gospod Bog govori*, a onda je ućutala, obuzeta zbrkanim osećajem da je nemoguće opisati poremećaj u krivuljama jednog sveta koji je iskusio pronalaženje novorođenčeta u belim pelenama, zaslepljujuću fisiju mogućnosti što na neznanim putevima riču u snežnoj noći dok se prostori i vremena povlače i stežu – ali barem je taj poremećaj osetila, a Gospodu Bogu prepuštala je da shvati.

Sat vremena nakon što je Anđela pronašla malenu majur su ispunili seljani koji su održavali savetovanje, a okolinu ljudi koji su pratili trag. Išli su za usamljenim stopama što su polazile od majura i pele se ka šumi na istočnoj strani, jedva udubljujući sneg, u koji se, inače, upadalo do kukova. Nastavak je poznat: kad su stigli na proplanak, prekinuli su hajku i vratili se u selo nabijeni prilično mračnim raspoloženjem.

– Samo da nije – rekao je otac.

Niko nije rekao ništa više, ali svi su pomislili kako je nesrećnica, možebiti; i prekrstili se.

Malena je sve to posmatrala iz pelena od finog batista, sa čipkom izrađenom na način nepoznat u tom kraju, i na njoj izvezenim krstom, koji je bakicama zagrejao srca, i dvema rečima nekog neznalog jezika, koje su ih, opet, vrlo prestrašile. Svi su uzalud lupali glavu oko tih dveju reči dok nije došao Žano, poštanski službenik što se nekada, u okolnostima onog rata iz kojeg se dvadeset jedan muškarac iz sela nije vratio pa je zato podignut spomenik prekoputa Opštine i crkve, spustio daleko na jug teritorije zvane Evropa – koja se u svesti spasilaca nije nalazila nigde drugde sem u ružičastim, plavim, zelenim i crvenim mrljama na mapi u opštinskoj sali, jer šta je Evropa kad stroge granice razdvajaju sela što se mimoilaze na samo tri milje?

A Žano, koji je taman stigao, glave pokrivene pahuljama, i majka ga je poslužila kafom i uvršnom čašom pića, pogledao je natpis izvezen pamučnim koncem satenskog sjaja, i rekao:

– Bokte, pa to je španski.

– Jesi siguran? – upitao je otac.

Delija je snažno zaklimao nosom sasvim orošenim od pića.

– A šta znači? – još je upitao otac.

– Otkud ja znam – odvratio je Žano, on nije govorio taj iskvaren jezik.

Svi su klimnuli glavom i svarili novost pomoću nove ture pića istresene odmah i u celini. Znači, malena dolazi iz španskih zemalja? Vidi ti to.

U međuvremenu su žene, koje pak nisu pile, dovele Lisetu, porodilju, koja je sad svojim mlekom hranila dva malca što su joj se gnezdila na grudima belim poput onog snega napolju, i ljudi su bez ikakve primisli gledali njene dojke, lepe poput glava šećera, koje bi i oni rado popapali, i osećali su kako na svetu nastaje nekakav mir zato što su tu ta dva mališana okačena o dojke hraniteljke. Pošto se dobro nasisala, malena je ispustila lep podrigić, okrugao kao kliker

i zvučan kao zvono, i svi su prsnuli u smeh i bratski se potapšali po ramenu. Tad su se opustili, Liseta je zakopčala bluzu, dok su žene poslužile zečju paštetu na velikim kriškama hleba podgrejanim na gušćjoj masti, jer su znale da je to porok gospodina župnika, a namislile su da zadrže gospođicu u nekoj hrišćanskoj kući. Takvo nešto, uostalom, nije predstavljalo problem kakav bi se javio drugde da je neka mala Španjolka bupnula nekom tamo čoveku na trem.

– E pa, sve m' se čini da je malena kod kuće – rekao je otac, pa je pogledao majku, koja mu se nasmešila, pogledao je sve prisutne, čiji je zasićen pogled ležao na odojčadi smeštenoj na pokrivač kraj velike peći, i naposljetku je pogledao gospodina župnika, a on je, s vencem od zečje paštete i gušćje masti, ustao i prišao peći.

Svi su poustajali.

Nećemo ovde prenositi blagoslov jednog seoskog župnika; sav taj latinski, sad kad bi svi voleli da znaju malo španskog, previše bi nas zbunio. Ali ljudi su poustajali, župnik je blagoslovio malenu i svi su shvatili da tu snežnu noć ispunjava božja milost. Prisetili su se kako im je jedan starosta pričao o mrazu na kojem se umiralo od zebnje koliko i od zime, u poslednjem vojnom pohodu, onom što će im doneti pobedu i zauvek ih prokleti sećanjem na poginule – u poslednjem pohodu, kada su kolone stupale kroz mesečev sumrak, i ni on sam više nije znao jesu li ikad postojale staze iz njegovog detinjstva, i ona leska na okuci, i rojevi ivanjskih pčela, ne, više ništa nije znao, kao ni svi drugi, jer tamo je bilo tako hladno, tako hladno... udes kakav se ne može ni zamisliti. Ali u zoru, posle tragične noći kad je studen rušila junake koje neprijatelj nije mogao oboriti, najednom je počeo da pada sneg, a taj sneg... taj sneg značio je spasenje sveta, jer mraz više neće okivati divizije i ljudi će uskoro na čelima osetiti osobito i čudesno mlake pahulje koje je donelo otopljenje.

Malenoj nije bilo hladno, ništa više nego vojnicima u poslednjem pohodu ili momcima koji su, stigavši na proplanak, posmatrali prizor ukočeni kao ptičari. Oni se kasnije neće jasno sećati toga što sad vide kao usred dana, i na sva pitanja odgovaraće neodređenim tonom, poput nekoga ko u sebi traga za kakvim zbrkanim sećanjem. Najčešće će govoriti samo:

– Tam' je bila malecka usred jedne gadne mećave, al' je bila još kako živa i topla i pričala je s nekom zverkom koja je posle ošla.

– Kakvom zverkom? – pitaće žene.

– Pa, nekom zverkom – odgovaraće oni.

A pošto smo u kraju gde Gospod Bog i legenda itd., zadovoljićemo se tim odgovorom i samo ćemo nastaviti da bdimo nad detetom kao nad samim Svetim grobom.

Zverka je bila neobično ljudska, što su svi osećali gledajući talase vidljive poput stvari kako kruže oko malene, i predstavljala je dotad neviđen prizor, od kojeg ih je podilazila čudna jeza, kao da se život najednom rasekao pa se konačno moglo pogledati unutra. Ali šta se vidi unutar života? Vide se stabla, drva, sneg, možda neki most, i predeli što promiču a oko ne može da ih zadrži. Vide se kuluk i lahor, godišnja doba i velike muke, i svako vidi sliku kakva pripada samo njegovom srcu, kožni kaiš u limenoj kutiji, kutak polja gde glogovi rastu u buljucima, izborano lice voljene žene i osmeh malene koja pripoveda o gatalinkama. Pa se više ne vidi ništa. Ljudi će se sećati kako je svet naglo doskočio na noge, uz prasak od kojeg su se zaklatili celim telom – a potom su videli da se izmaglica spirala s proplanka, sneg pada kao da će potop, a malena stoji sama usred kruga gde nema drugih tragova osim njenih. Onda su svi sišli nazad do majura, neko je posadio dete pred činiju vrelog mleka, a muški su se na brzinu oslobodili pušaka, jer je tamo bilo paprikaša od vrganja s paštetom od obrazine i deset boca starog vina.

Eto to je priča o devojčici koja je čvrsto stezala džinovski veprov papak. Istini za volju, niko ne bi umeo do kraja da objasni njen smisao. Ali treba kazati još nešto, one dve reči izvezene na naličju belog batista, na lepom španskom bez glagolske dopune i logike, reči koje će malena naučiti kad već bude napustila selo i pokrenula manevre sudbine – a prethodno treba takođe kazati nešto drugo: svaki čovek ima pravo da zna tajnu svog rođenja. Tako se moli u našim crkvama i šumama i tako odlazi da obiđe svet neko ko je rođen u snežnoj noći i nasledio je dve reči iz španskih zemalja.

Mantendré siempre¹.

---

¹ Uvek ću čuvati.

Malena iz italijanskih zemalja

Oni što ne znaju da čitaju između linija života upamtiće samo da je malena odrasla u selu duboko u Abrucima, kod seoskog župnika i njegove stare nepismene služavke.

Dom oca Čentija bila je visoka kućerda koja je niže podruma imala šljivik, gde je u pro hladno doba dana prostiran veš kako bi se dugo sušio na planinskom vetru. Kuća se nalazila na polovini uspona do sela, koje se pelo pravo u visine, pa su se njegove ulice obmotavale oko brega kao niti gusto namotanog klupka na koje su postavljeni crkva, kličma i dovoljno kamena da se smesti šezdeset duša. Pošto bi ceo dan provela trčeci napolju, Klara se obavezno vraćala kući kroz voćnjak, gde se molila duhovima unutar ograde da je pripreme za povratak među zidove. Potom je odlazila u kuhinju, dugu nisku prostoriju proširenu skladištem s mirisom šljiva, starog kazana za kvanje pekmeza i plemenite podrumske prašine.

Tamo je stara služavka od svitanja do sumraka kazivala priče. Župniku je rekla da ih je čula od svoje babe, a Klari da joj ih duhovi Sasa šapuću dok spava, i malena je znala da je to priznanje verodostojno, pošto je slušala priče koje je pak Paolo prikupljao među duhovima planinskih pašnjaka. Ali njihove likove i obrte cenila je samo zbog pliša i poja u glasu pripovedačice, jer je ta prosta žena, koju su samo dve reči spasavale od potpune nepismenosti –

umela je da napiše svoje ime i ime svog sela, a na bogoslužjenju nije čitala molitve nego ih je recitovala napamet – zborila na način koji je odudarao od skromnosti te zabačene župe na ograncima Sasa, i zaista, treba zamisliti kako je u ono vreme bilo u planinskom delu Abruca gde su živeli Klarini zaštitnici: osam meseci snega ispresecanih olujama, na masivima ukleštenim između dva mora, gde se neretko i leti mogla videti pokoja pahulja. Uz to, istinska beda, kakva postoji u krajevima gde se samo obrađuje zemlja i gaji stoka što se po dolasku lepog vremena odvodi na same vrhove obronaka. Samim tim – malo sveta, a još manje po snegu, kad svi odu sa stadima na apulijsko sunce. U selu ostanu radišni seljaci što gaje ono tamno sočivo koje raste samo na siromašnom tlu i srčane žene što po hladnoći vode brigu o deci, verskim dužnostima i majurima. Vetar i sneg vajaju ljude na tom tlu s hrbatima od tvrdih stena, ali oblikuje ih i poetičnost njihovih predela, zbog koje pastiri sklapaju rime u ledenim maglama planinskih pašnjaka, a oluje rađaju zaseoke okačene o nebesko platno.

Zato je starica, čiji je život protekao među zidovima jednog zaostalog sela, u glasu imala svilu, koju su joj dali raskošni predeli oko nje. Za malenu nije bilo sumnje: uz boju staričinog glasa postala je svesna sveta, mada su je uveravali da je tad bila tek izglednelo odojče na vrhu crkvenih stepenica. Ali Klara svoje verovanje nije dovodila u pitanje. Postojala je velika praznina u osećajima, neprisutnost okićena girlandama od beline i vetra; i postojao je melodičan slap što se probijao kroz ništavilo, a ona ga je pronalazila svakog jutra, kada bi joj stara služavka poželela dobar dan. Malena je zbilja natprirodnom brzinom naučila italijanski, ali pastir Paolo shvatio je na drugačiji način ono što je u njenom tragu ostavljalo miris čuda, pa joj je jedne večeri, na poselu, krišom šapnuo: *Ti to čuješ muziku, malena, čuješ muziku, a?* Na to je ona, podigavši k njemu oči plave poput glečerskih bujica, odgovorila pogledom u